

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTASUUNNITELMA VUOSILLE 2015 - 2019

Päivitys vuodelle 2016

**MIKKELI- HIRVENSALMI-MÄNTYHARJU-
PERTUNMAA-KANGASNIEMI**

Sisältö

1. YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON TAVOITTEET JA VALVONTASUUNNITELMA
2. MIKKELIN SEUDUN YMPÄRISTÖPALVELUJEN VALVONTAYKSIKKÖ
 - 2.1 Toimialue
 - 2.2 Valvonnan voimavarat ja niiden jakautuminen
 - 2.2.1 Valvontakohteiden riskinarviointi ja tehokas kohdentaminen
 - 2.2.2 Tarkastuksen sisältö ja tarkastukseen keskimäärin käytettävä aika
 - 2.2.3 Valvontakohdetyyppien tarkastustiheydet
 - 2.3 Koulutus
 - 2.4 Valvontatietojärjestelmä ja tiedonkeruu
 - 2.5 Viestintä
 - 2.6 Valvonnan kustannukset ja maksullisuus
 - 2.7 Erityistilanteisiin varautuminen
 - 2.8 Laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu
3. VALVONNAN TOIMIALAT
 - 3.1 Elintarvikevalvonta
 - 3.2 Terveystensuojelulain mukainen valvonta
 - 3.3 Tupakkalain mukainen valvonta
 - 3.4 Kuluttajaturvallisuusvalvonta
 - 3.5 Eläinlääkintähuolto
4. VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA

LIITTEET

1. Elintarvikevalvonnan tarkastusmäärät
2. Terveystensuojelulain mukaisen valvonnan tarkastusmäärät
3. Tupakkalain mukaiset tarkastukset

1. YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON TAVOITTEET JA VALVONTASUUNNITELMAT

Ympäristöterveydenhuolto on osa ennaltaehkäisevää kansanterveystyötä, jonka tehtävänä on yksilöön, väestöön ja elinympäristöön kohdistuva terveyden edistäminen sekä sairauksien ja tapaturmien ehkäisy. Ympäristöterveydenhuollon erityislainsäädäntö sekä valtioneuvoston valvontasuunnitelma-asetus (665/2006) edellyttävät kuntia laatimaan ja hyväksymään säännöllistä valvontaa koskevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman siten, että valvonta on laadukasta, säännöllistä ja terveystahaitoja ehkäisevää.

Suunnitelmassa on otettava huomioon valvontaa ohjaavien keskusvirastojen valvontaohjelma sekä valvontasuunnitelma-asetuksen (665/2006) edellyttämä sisältö. Valvontasuunnitelman tulee sisältää vähintään tarkastusten sisältö, valvontakohdetyyppien tarkastustiheys, tarkastuksiin keskimäärin käytettävä aika, kunnan toimesta tapahtuva näytteiden otto ja tutkiminen sekä valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi. Valvontasuunnitelma on hyväksyttävä kunnan ympäristöterveydenhuollosta vastaavassa toimielimessä ja toimitettava aluehallintovirastolle tiedoksi.

Ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön tavoitteena on varmistaa kuntalaisille turvallinen elinympäristö, jossa ei ole terveystahaita aiheuttavia tekijöitä. Lainsäädännössä korostetaan toiminnanharjoittajien omaa vastuuta, mutta viranomaisvalvontaa tarvitaan toiminnan ja tuotteiden määräystenmukaisuuden varmistamiseksi, toimijoiden tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi, kuluttajansuojan turvaamiseksi sekä toimijoiden tuotantoedellytysten varmistamiseksi.

Tämä suunnitelma sisältää Mikkelin Seudun Ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon elintarvikelain, terveydensuojelulain ja tupakkalain mukaiset valvontasuunnitelmat sekä eläinten hyvinvoinnin ja terveydenhuollon valvontaohjelman.

Yleisessä osassa on kuvattu valvontasuunnitelmaa ohjaavia säädöksiä ja suunnitelmalle asetettuja vaatimuksia sekä suunnitelmassa määritellyjä tavoitteita. Liitteissä on kuvattu yksilöidyt toimialakohtaiset suunnitelmat toteutettavista tarkastuksista ja suunnitellut tarkastusmäärät.

Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista on säädetty valtioneuvoston asetuksessa 664/2006. Asetuksen mukaan keskusviranomaisten tulee laatia ympäristöterveydenhuollon lainsäädännössä edellytetyn valvonnan kattava yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma. Keskusvirastojen valtakunnallisessa valvontaohjelmassa on määriteltävä yhteiset tavoitteet ja periaatteet.

Elintarviketurvallisuusvirasto (Evira), Turvatekniikan keskus (Tukes) ja Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus (Valvira) ovat laatineet ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisen valvontaohjelman vuosille 2015- 2019.

Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valtakunnallinen valvontaohjelma 2015- 2019 sisältää;

- Elintarvikeketjun monivuotisen kansallisen valvontasuunnitelman
- Valtakunnallisen terveydensuojelun valvontaohjelman
- Valtakunnallisen tupakkalain valvontaohjelman
- Kuluttajaturvallisuusvalvonnan valtakunnallisen valvontaohjelman
- sekä valtakunnallisen ohjelman eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta sekä kuntien järjestämistä eläinlääkäripalveluista

Valtioneuvoston asetus ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (664/2006) säättää yksityiskohtaisemmin valvontaohjelmien sisällöstä. Yhteisessä valtakunnallisessa ohjelmassa määritellään keskusviranomaisten yleiset periaatteet

- tarkastuksen sisällölle,
- valvontakohdetyyppien riskinarvioinnille ja riskiluokitukselle sekä valvontakohdetyyppien tarkastustiheyksille,
- valvontakohdetyypeittäin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävälle ajalle,
- näytteenoton ja valvontaprojektien ohjaukselle,
- ohjeet kunnan valvontasuunnitelman toteutumisen arvioimiseksi sekä raportointiohjeelle.

Kunnan suunnitelmassa otetaan huomioon valtakunnallinen valvontaohjelma.

Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisessa valvontaohjelmassa ohjelmakauden 2015- 2019 teemaksi on valittu valvonnan vaikuttavuus. Tavoitteeksi on asetettu:

- valvonnan riskiperusteisuuden ja tehokkaan kohdentamisen varmistaminen
- arviointi-, ja ohjauskäyntien käyttöönotto
- valvonnan maksullisuuden edistäminen
- tietojärjestelmien kehittäminen ja hyödyntäminen
- valvonnan näkyvyyden varmistaminen

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma on laadittu vuosille 2015- 2019. Valvontasuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon valtakunnalliset valvontaohjelmat sekä paikallinen riskinarviointi. Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma sisältää liitteet, joissa on yksilöity eri toimialakohtaiset valvontasuunnitelmat valvontakohteineen sekä valvontatiheyksineen. Toimialakohtaiset yksilöidyt valvontasuunnitelmat tarkistetaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään kolmen vuoden välein.

2. MIKKELIN SEUDUN YMPÄRISTÖPALVELUJEN YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTAYKSIKKÖ

2.1 Toimialue

Mikkelin Seudun Ympäristöpalvelut on aloittanut toimintansa 1.1.2005. Se hoitaa ympäristöterveydenhuollon tehtävät Mikkelin, Mäntyharjun, Hirvensalmen, Pertunmaan sekä Kangasniemen alueella. Yhteistoiminta-alueen asukasmäärä on n. 71 000 asukasta.

Valvontaviranomaisena toimii Mikkelin seudun ympäristölautakunta, jossa on yhdeksän jäsentä; viisi jäsentä Mikkelistä sekä Mäntyharjusta, Kangasniemeltä, Hirvensalmelta ja Pertunmaalta yksi kustakin.

2.2 Valvonnan voimavarat ja niiden jakautuminen

Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen henkilöstömäärä on vuoden 2015 lopussa yhteensä 25 (22,5 htv), heistä 19 (16,5 htv) ympäristöterveydenhuollossa. Lisäksi eläinlääkintähuollon Kangasniemen palvelutuotantoyksikössä työskentelee kaksi eläinlääkäriä, yhteensä 1,5 henkilötyövuotta. Yksikkö täyttää ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueita koskevan lain (410/2009) vaatimukset.

Taulukko: Ympäristöterveydenhuollon käytettävissä oleva henkilöstö

Nimi	Virkanimike	erityisosaaminen/vastuualue	muuta
Arja Holopainen	terveysvalvonnanjohtaja	Hallinto, toiminnan johtaminen, suunnittelu ja kehittäminen Laitosvalvonta	
Ira Rehn	va. toimistosihteeri	Toimistotyöt, laskutus, tilastointi	
Lasse Lähde	va. terveystarkastaja	terveydensuojelulain tehtävät, elintarvikevalvonta	
Marko Nyyssönen	terveystarkastaja	Elintarvike- ja terveydensuojelulain mukainen valvonta Mäntyharjussa ja Pertunmaalla,	
Sanna Toivanen	terveystarkastaja	Vesiasiat, elintarvikevalvonta, tarkastajaohjelma	
Mari Pöyry	terveystarkastaja	Terveydensuojelulain mukaiset tehtävät ja elintarvikevalvonta	
Nina Gynther	terveystarkastaja	elintarvikevalvonta, tupakkalain valvonta, nikotiinivalmisteiden valvonta	
Noora Pesonen	va. terveystarkastaja	elintarvikevalvonta	
Jarno Laitinen	terveystarkastaja	Asumisterveys, elintarvikevalvonta, erityistilannesuunnitelma, laatukäsikirja, tarkastajaohjelma	
Leena Haikarainen	terveystarkastaja	Elintarvikevalvonta erityistilannesuunnitelma	
Jouni Lintunen	ympäristötarkastaja	Vesiasiat	20 % työajasta
Antti Tukiainen		vastaava eläinlääkäri, peruseläinlääkintähuolto, kiireellinen eläinlääkäriapu	
Minna Rantalainen		peruseläinlääkintähuolto, kiireellinen eläinlääkäriapu	
Suvi Kähkönen- Valtola		peruseläinlääkintähuolto, kiireellinen eläinlääkäriapu	
Tuulia Kastevaara		peruseläinlääkintähuolto, kiireellinen eläinlääkäriapu	
Kari Särkkä		peruseläinlääkintähuolto, kiireellinen eläinlääkäriapu	50 %
Elina Tuhkalainen	va. kaupungineläinlääkäri	peruseläinlääkintähuolto, kiireellinen eläinlääkäriapu	50%
Tiiu Järvensivu	valvontaeläinlääkäri	eläinsuojelu, eläintautivalvonta,	

		sivutuotevalvonta, alkutuotantoon liittyvää valvontaa (maitohygieeniset tarkastukset)	
Merja Saarenpää	vastaanottoavustaja	avustavat tehtävät vastaanotolla, eläinlääkintähuollon toimistotehtävät	50 %
Minna Talka	laitosapulainen	avustavat tehtävät vastaanotolla	50 %
Kangasniemen palvelutuotantoyksikkö			
Maria Tirkkonen		peruseläinlääkintähuolto, kiireellinen eläinlääkäriapu, Kangasniemen palvelutuotantoyksikön vastaava eläinlääkäri	
Pirkko Heikkilä- Hiltunen		peruseläinlääkintähuolto, kiireellinen eläinlääkäriapu	50 %

Resurssien jakautuminen terveystalouden eri lakien mukaiseen valvontaan

	Valvonnan resurssit hptv
Elintarvikevalvonta	855
Terveystalouden valvonta	730
Tupakkavalvonta	45
Kuluttajaturvallisuus	20
yht.	1 650

Suunnitelmalliseen valvontaan voidaan käyttää ainoastaan osa käytettävissä olevasta kokonaistyöpanoksesta. Muu työaika kuluu mm. valitusten käsittelyyn, neuvontaan, ohjaukseen, hakemusten ja ilmoitusten käsittelyyn, koulutukseen ja erilaisiin hallinnollisiin tehtäviin. Vuoden aikana suoritettavien tehtävien määrää on vaikea etukäteen ennakoita, mutta on arvioitu, että valvontaan tarvittava kokonaistyöpanotarve on keskimäärin 2 – 3 kertaa valvontakohteiden tarkastuksiin tarvittava aika.

Toimialakohtaisia valvontasuunnitelmia ja valvontatiheyksiä laadittaessa on käytetty keskusvirastojen antamia ohjeita.

2.2.1 Valvontakohteiden riskinarviointi ja tehokas kohdentaminen

Valtakunnallisissa valvontaohjelmissa on omat riskinarviointimallit, joiden perusteella on erilaisille valvontakohteille annettu tarkastustiheydet.

Valvontasuunnitelmassa on suunniteltu tarkastustiheydet ja arvio tarkastusten kestosta valvontakohtetyppeittäin. Tarkastustiheydet on määritetty kohtetypikohtaisen riskiluokituksen perusteella ja apuna on käytetty keskushallinnon laatimia ohjeita. Tarkastustiheyttä määritettäessä otetaan lisäksi huomioon toiminnan laajuus ja olosuhteet sekä toimintatavat.

Elintarvikevalvonnan valvontasuunnitelman päivityksessä vuodelle 2016 on sovellettu Eviran luonnosvaiheessa olevaa ohjetta elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja valvontatarpeen määrittäminen. Eviran antamat ohjeet elintarvikevalvontakohteiden valvontatiheyksistä ovat

muuttuneet merkittävästi, ohjeen mukaiset suunnitellut tarkastusmäärät ovat vastaavasti vähentyneet.

2.2.2. Tarkastuksen sisältö ja valvontakohdetyypien tarkastustiheydet

Valvonta-asetuksen mukaan kunnan valvontasuunnitelman tulee sisältää tarkastuksen sisällön määrittely sekä tarkastukseen keskimäärin käytettävä aika.. Tarkastuksia tehtäessä käytetään apuna keskusviraston valvontaohjeita, tarkastuslistoja sekä malliasiakirjoja. Suunnitelmallisen valvonnan tulee perustua riskinarviointiin.

Yksittäisen valvontakohteen riskinarvioinnissa ja tarkastustiheyden määrittelyssä on otettu huomioon toimialakohtaisissa valtakunnallisissa valvontaohjelmissa valvontakohdetyypille määritetty riskiluokka sekä toiminnanharjoittajan omavalvonnan tai muun omaehtoisen valvonnan taso, henkilökunnan asiantuntemus, aikaisempi valvontahistoria sekä tilat, olosuhteet ja varustuksen kunto.

Valvontakohdetta voi koskea useampi ympäristöterveydenhuollon toimialakohtainen valvontasuunnitelma. Valvontakohteiden tarkemmat tarkastustiheydet on määritetty toimialakohtaisissa valvontasuunnitelmissa.

Tarkastuksella tarkoitetaan valvontaviranomaisen säännöllisesti ja ennalta suunnitellusti tekemää valvontakohteen tarkastusta, jossa arvioidaan valvontakohteen vaatimuksenmukaisuus. Tarkastus voi sisältää näytteenottoa ja mittauksia kohteen, kohteessa harjoitettavan toiminnan tai valmistettavien tuotteiden tai tarjottavien palvelujen terveellisyys, turvallisuuden ja määräystenmukaisuuden arvioimiseksi. Tarkastus voi kohdistua tiloihin, olosuhteisiin, toimintatapoihin, tuotteisiin ja asiakirjoihin.

Tarkastuksesta laaditaan aina tarkastuskertomus, joka annetaan tiedoksi tarkastuskohteelle ja muille asianosaisille. Havaintojen ja toimenpidekehotusten sisällöstä tulee mahdollisuuksien mukaan informoida heti tarkastuksen aikana.

Tarkastusten yleinen sisältö eri toimialoilla:

- elintarvikevalvonta; tavoitteena tarkastaa kohteessa tilojen ja toiminnan vaatimuksenmukaisuus, pääsääntöisesti tehdään ennalta ilmoittamatta.
- terveydensuojelulain mukainen valvonta; tavoitteena tarkastaa kohteessa tilojen ja toiminnan vaatimuksenmukaisuus, yleensä tarkastuksesta sovitaan ennakoon
- tupakkalain mukainen valvonta; tavoitteena tarkastaa vähittäismyyntipaikoissa myynnin lainmukaisuus ja ohjeiden noudattaminen, tupakointitiloissa tilojen vaatimusten mukaisuus

Tarvittaessa tehdään uusintatarkastus vaadittujen toimenpiteiden valvomiseksi.

Tarkastuskertomukset tallennetaan Digia tarkastaja- ohjelmaan.

Tarkastus voi sisältää useiden ympäristöterveydenhuollon lakien mukaisia toimenpiteitä.

Tarkastukseen tulee kirjata, minkä säännöksen mukaan tarkastus on tehty.

Tarkastusaikaan katsotaan kuuluvaksi varsinaisen kohteessa tehtävän tarkastuksen lisäksi tarkastukseen valmistautumiseen kuluva aika sekä tarkastuskertomuksen laatiminen.

Tarkastuksen yksityiskohtainen sisältö on kuvattu keskusvirastojen antamissa ohjeissa sekä laatukäsikirjassa.

2.3. Koulutus

Henkilöstön koulutusta pyritään kohdentamaan siten, että jokainen tarkastaja osallistuu ensisijaisesti koulutuksiin, joka käsittelee hänen erityisalueitaan. Valvontahenkilöstön koulutukseen panostetaan suunnitelmakaudella osallistumalla sekä alueellisiin että valtakunnallisiin toimiala- ja tehtäväkohtaisiin koulutuksiin.

Aluehallintovirasto ja keskusvirastot järjestävät koulutuspäiviä, joilla käsitellään lainsäädännön uudistuksia sekä muita ajankohtaisia asioita. Näitä koulutuksia järjestetään yhä useammin videoyhteytenä ja se vähentää osallistumiskustannuksia ja mahdollistaa useamman henkilön osallistumisen koulutukseen.

Ympäristöpalvelujen tavoitteen mukaan jokainen työntekijä osallistuu vuoden aikana vähintään kolmeen koulutuspäivään. Koulutukset suunnataan ensisijaisesti oman vastualueen ja käytännön tehtävien mukaan. Koulutustarvetta arvioidaan kehityskeskustelujen yhteydessä. Koulutus suunnitellaan niin, että henkilöstö osallistuu tehtäväjaon mukaiseen koulutukseen.

Ulkopuolisen koulutuksen lisäksi yksikön omissa palaverissa käsitellään lainsäädännön muutoksia ja laintulkintaa sekä valvonnan ongelmatapauksia.

Koulutuksen toteutumista seurataan vuosittain henkilötasolla.

2.4. Valvontatietojärjestelmä ja tiedonkeruu

Kaikki tiedossa olevat valvontakohteet Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen alueella on kirjattu Digia -tarkastaja -ohjelmaan. Tietojärjestelmään kirjataan kohdekohtaisesti suoritettut tarkastukset. Kohteiden hyväksymispäätökset tehdään kaupungin yhteisellä ASHA- asiakirjaohjelmalla. Lisäksi jokaisen kohteen hyväksymisasiakirjojen paperiversiot säilytetään erillisissä arkistokansioissa.

Elintarvikevalvonnan raportointi toteutuu osin automaattisesti Tarkastaja- ohjelmasta Elintarviketurvallisuusvirasto Eviralle, joka pitää valtakunnallista rekisteriä elintarvikevalvonnan valvontakohteista.

Sähköinen tiedonkeruu on laajentunut myös muuhun ympäristöterveydenhuoltoon ja mm. terveydensuojelulainmukaiset suoritteet siirtyvät suoraan keskusviraston käyttöön.

2.5 Viestintä

Mikkelin kaupungin www- sivuilla www.mikkeli.fi kerrotaan ympäristöterveydenhuollon eri osa-alueista ja toiminnan järjestämisestä.

Ympäristöpalvelujen sivuilta löytyy valvonnassa käytettävät lomakkeet sekä erilaisia ohjeita. Sivuille voidaan päivittää ympäristöterveydenhuollon ajankohtaisia asioita.

Kohdekohtaisessa tiedottamisessa käytetään apuna tietojärjestelmän kohdetietoja. Kiireellisissä tapauksissa yhteyttä otetaan puhelimitse tai paikan päälle tapahtuvalla käynnillä.

Kiireellisissä takaisinvetotapauksissa käytetään lähinnä puhelinta.

Ympäristöterveydenhuollon erityistilanteissa tiedotetaan tapauskohtaisen harkinnan perusteella jakamalla tiedote joka kotiin, paikallisradion, lehdistön ja internetin välityksellä.

Epidemiatilanteissa tapahtuvasta viestinnästä vastaa epidemiatyöryhmä sovitun työnjaon mukaisesti.

Myös normaaliajan toiminnasta, esim. toteutetuista projekteista pyritään tiedottamaan paikallisissa lehdissä sekä internet sivuilla. Koko henkilöstö osallistuu viestintään mm. neuvonnalla ja opastuksella sekä tiedottamalla erityisalansa asioista tiedotusvälineissä.

2.6. Valvonnan kustannukset ja maksullisuus

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaan mukaisista tarkastuksista ja näytteenotoista on perittävä kunnan ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukainen maksu. Maksu peritään myös määräysten noudattamatta jättämisen vuoksi tehtävistä uusintatarkastuksista, näytteenotoista sekä muista toimenpiteistä.

Maksujen perimisestä on säädetty terveydensuojelulain 50 §:n 2-4 momenteissa, elintarvikelain 71 §:ssä, tuoteturvallisuuslain 20 §:ssä sekä tupakkalain 25a §:ssä. Maksut on määritetty niin, että ne vastaavat suoritteen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Ympäristöterveydenhuollon maksutaksa on hyväksytty ympäristölautakunnassa 13.6.2013 § 61. Maksutaksaa tullaan tarkistamaan vuonna 2016. Maksutaksa on nähtävissä Mikkelin kaupungin nettisivuilla.

Ympäristöterveydenhuollon valvonnan suunnitelmallisuuden ja maksullisuuden lisäämisen tarkoituksena on ollut tehostaa ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön edellyttämää kunnallista valvontaa sekä lisätä valvonnasta perittäviä maksuja kunnan ympäristöterveydenhuollon voimavarojen turvaamiseksi. Tavoitteena on, että valvonnasta saadut tulot ovat käytettävissä ympäristöterveydenhuollon toiminnan kehittämisessä.

2.7. Varautuminen erityistilanteisiin

Ympäristöterveydenhuolto on laatinut toimialueitaan koskevan erillisen valmiussuunnitelman erityistilanteiden varalle. Suunnitelmassa käsitellään ympäristöterveydenhuollon tehtäviä ja toimintavalmiuksia erityistilanteissa, kuten epidemioissa, kemikaalivaaroissa sekä myrkytyssepäilyissä.

Elintarvikkeiden ja talousveden aiheuttamien epidemioiden hoidossa toimitaan ruokamyrkytys-epidemioita koskevan suunnitelman mukaan. Elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvittämistä varten on nimetty selvitystyöryhmä koko toimialueelle. Lisäksi epidemioiden selvittelyssä noudatetaan THL:n, Eviran ja Valviran ohjeita

2.8. Näytteenottosuunnitelma ja laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu

Vuoden 2016 talousarviossa on varattu laboratoriotutkimuksia varten 15.000 €.

Määrärahaa käytetään mm. seuraavien viranomaisnäytteiden laboratoriotutkimuksiin:

- elintarvikkeita koskevat valitukset
- verkostovettä ja uimavettä koskevat valitukset
- ruokamyrkytys- ja vesiepidemia epäilyt
- paikallisen kulutus tuotteiden valmistajan tuotteiden aiheuttamat terveys- tai turvallisuusriski epäilyt
- valvonnan omat, tutkimusprojekteihin liittyvät näytteet

Viranomaisnäytteiden näytteenotto tapahtuu valvontaviranomaisen toimesta.

Valvontakohteiden maksamien näytteiden ottamisesta laskutetaan ympäristöterveydenhuollon maksutaksan mukaisesti.

Valvontakohteet maksavat itse mm. seuraavat näytteet:

- omavalvonnan varmistamiseksi otettavat näytteet
- pienten vesilaitosten mm. elintarvikehuoneistojen omien kaivojen vesinäytteet
- vesilaitosten vesinäytteet
- uimahallien allasvesinäytteet
- uimarantojen vesinäytteet
- yksityisten kaivojen vesinäytteet
- terveydensuojelulain nojalla valvottavista huoneistoista otetut materiaali- ja sisäilmanäytteet

Yksityistä kaivonomistajaa neuvotaan ottamaan vesinäyte itse. Terveystarkastaja voi ottaa näytteen erityistapauksissa.

Pyynnöstä toteutettavasta näytteenotosta peritään hyväksytyn taksan mukainen maksu.

Vesi- ja elintarvikenäytteet tutkitaan akkreditoituissa laboratorioissa, pääasiassa Eurofins-laboratorion eri toimipisteet.

Sisäilma- ja rakennusmateriaalinäytteet lähetetään Työterveyslaitoksen laboratorioon Kuopioon tai Helsinkiin, THL:n laboratorioon Kuopioon tai Oulun Sisäilmatutkimuksen laboratorioon. Tarvittaessa käytetään myös muita akkreditoituja laboratorioita.

3. VALVONNAN TOIMIALAT

3.1. Elintarvikevalvonta

Elintarvikehuoneistoihin tehdään tarkastuksia pääasiassa ilman ennakoilmoitusta. Tarkastuksissa keskitytään omavalvonnan toteutuksen, toiminnan hygienian sekä määräystenmukaisuuden valvotaan. Tarkastuksen yhteydessä käydään läpi mm. rakenteiden ja välineiden kuntoa, toimintatapoja, jäljitettävyyttä, asiakirjoja sekä omavalvontakirjauksia sekä tutkimustuloksia.

Tarkastusmäärien suunnittelussa on pohjana käytetty Eviran ohjetta - Elintarvikehuoneiston riskiluokitus ja elintarvikelainsäädännön mukaisen valvontatarpeen määrittäminen. Evira on laatinut valtakunnallisen suosituksen elintarvikevalvonnan tarkastustiheyksistä. Ohjeen mukaan Eviran määrittämä suunnitelmallisen valvonnan määrä kohdetyyppikohtaisesti on laskenut ja se on nykyisillä käytettävissä olevilla resursseilla toteutettavissa.

1.1 Valvonnan painopistealueet

Valvonnan painopistealueita vuonna 2016 ovat:

- tarkastukset suunnataan paikallisen riskinarvioinnin perusteella suuririskisimpiin kohteisiin
- valvonnan vaikuttavuuden parantaminen

- jatketaan valvontakohteiden tietojen päivitystä
- Oiva- ohjeiden mukaisten tarkastusten laajeneminen uusiin kohderyhmiin ja sen mukaisten toimenpiteiden vieminen käytäntöön

NÄYTTEENOTTO- JA TUTKIMUSSUUNNITELMA

Elintarvikevalvonnan kohteista viranomaisnäytteenotto toteutetaan seuraavasti ja seuraavin perustein:

- tavanomaisten tarkastusten yhteydessä tarvittaessa otettavat näytteet
- omavalvonnan toimivuuden valvomiseksi otettavat näytteet
- asiakasvalitusten johdosta otettavat näytteet
- mahdollisten ruokamyrkytyspäilyjen johdosta otettavat näytteet
- kansalliseen salmonella- ja vierasainevalvontaan liittyvät näytteet
- liha- ja kalalaitosten näytteenottosuunnitelmien mukaiset näytteet (laitoskohtaiset näytteenottosuunnitelmat)
- Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden omat elintarviketutkimusprojektit

Valtakunnallinen projekti 2016:

Viipaloitujen juustojen listeria- ja salmonellaprojekti

Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden omat elintarviketutkimusprojektit 2016:

1. Salaattibaarien salaattien laatu myymälöissä
2. Irtojäätelöiden hygieeninen laatu

Liitteessä 1 on esitetty suunnitelmallisen valvonnan piiriin kuuluvat valvontakohteet, niiden tarkastustiheydet sekä tarkastuksiin keskimäärin käytettävä aika.

3.2 Terveystensuojelulain mukainen valvonta

Valviran laatiman valtakunnallisen terveystensuojelulain valvontaohjelman tavoite vuosille 2015-2019 on yhtenäistää valvontakäytäntöjä saattaa valvontatiheydet ja valvonnan laatu yhteneväiseksi koko maassa. Ohjelman tavoitteena on myös turvata ihmisten terveellinen elinympäristö kohdentamalla resurssit valvonnan painopistealueiden avulla tehokkaasti ja suunnitelmallisesti koko maassa. Terveystensuojelulain suunnitelmallista valvontaa on yksinkertaistettu ja suunnitelmallisen valvonnan piiristä on poistettu kohteita, joissa oleskelu on lyhytaikaista ja terveyshaitan syntyminen epätodennäköistä.

Terveystensuojeluvalvontaa toteutetaan vuonna 2016 valtakunnallisessa valvontaohjelmassa määritettyjen tarkastustiheyksien sekä paikallisen riskinarvioinnin perusteella.

Terveystensuojelulain mukaisen valvontakohteen tarkastuksen tavoitteena on selvittää mahdollisen

terveyshaitan esiintyminen tai sellaisen olosuhteen esiintyminen, josta voi aiheutua terveyshaittaa. Olosuhteiden lisäksi arvioidaan toimintaa sekä kohteen vaatimuksenmukaisuutta. Tarkastuksen yhteydessä voidaan ottaa tarvittaessa näytteitä.

Terveydensuojelun valtakunnallisen valvontaohjelman painopisteet ohjelmakaudella 2015–2019.

Kohde	2015 – 2019 Terveydensuojelun painopisteet
Talousvesi	- Valvontatutkimusohjelman päivittäminen sekä valvonnan ja näytemäärien saattaminen asetuksen mukaiseksi - Valvontayksikön oman vesihuollon erityistilannesuunnitelman laatiminen
Kauneushoitola tai muu ihonkäsittely	Ihon läpäisevien toimintojen valvominen (esim. tatuointi, kuppaus)
Terveydellisten olojen valvonta	Laadukkaat sisäilmaselvitykset: - Edistetään ulkopuolisten asiantuntijoiden hyödyntämistä sisäilmaselvityksissä (koulut, päiväkodit ja yksityiset asunnot) - koulujen yhteistarkastukset eri tahojen kanssa
Sidosryhmät	Terveydensuojelun huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa (kaava, ympäristölupa jne.)

Valtakunnallisen valvontaohjelman painopisteet otetaan huomioon paikallisessa valvonnassa.

Kouluissa ja päiväkodeissa tai muissa vastaavissa rakennuksissa, joissa ei ole aiemmin tehty radon-tutkimuksia, suoritetaan sisäilman radonmittaukset suunnitelmakauden aikana Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden toimesta.

Vuonna 2016 on tavoitteena saada valvontakohderekisteri päivitettyä valtakunnallisten ohjeiden mukaiseksi.

Terveydensuojelulain mukaiset valvontakohteet, niiden tarkastustiheydet sekä tarkastuksiin keskimäärin käytettävä aika on esitetty liitteessä 2.

3.3 Tupakkalain mukainen valvonta

Terveydensuojeluviranomainen myöntää tupakan vähittäismyyntiluvat sekä valvoo tupakan myyntiä, mainontaa sekä tupakointikieltojen noudattamista.

Tupakkalain mukaisen tarkastuksen tavoitteena on selvittää, ovatko tarkastuksen kohteen tilat ja toiminta tupakkalaissa asetettujen vaatimusten mukaisia ja noudatetaanko vähittäismyyntissä vaadittuja esim. määräyksiä myynnin ikärajoituksissa ja tuotteen esillepanossa.

Pääasiassa tupakkavalvontaa vähittäismyyntikohteissa tehdään muiden tarkastuskäyntien yhteydessä.

Valtakunnalliset painopisteet 2015 – 2019

Toimintavuosi	2015	2016	2017	2018	2019
Tupakointikiellot ja -rajoitukset		Ulkoalueilla järjestettävät yleiset tilaisuudet			
Myynti ja mainonta	Tupakan vastikkeiden ja tupakkajäljitelmien mainonnallinen esillepano				

Valvonnan painopisteet Mikkelin seudulla 2016

Valvonta keskittyy tupakkatuotteiden vähittäismyyntiluvan saaneisiin myyntipaikkoihin, jotka sijaitsevat nuorten suosimilla alueilla. Näissä kohteissa tarkastetaan erityisesti ikärajavaltvonnan toteutuminen.

Tupakkalain mukaiset valvontakohteet, suunniteltujen tarkastusten lukumäärät sekä tarkastuksiin käytettävä aika on esitetty liitteessä 3.

3.3.1 Lääkelain mukainen valvonta

Nikotiinituotteiden myyntiluvan saaneet kohteet kuuluvat lääkelain mukaiseen valvontaan. Nikotiinituotteiden myynninvalvontaa suoritetaan yhdessä tupakkatuotteiden valvonnan yhteydessä.

3.4 Kuluttajaturvallisuuslain mukainen valvonta

Hallituksen esityksessä laiksi kuluttajaturvallisuuden muuttamisesta (HE/2015) esitetään kuluttajaturvallisuusvalvonnan siirtämistä Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon Tukesiin. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.5.2016.

Tukesin ohjeen mukaan kunnat eivät tee vuonna 2016 kuluttajaturvallisuusvalvonnassa suunnitelmallista valvontaa. Valvontasuunnitelmassa tulee kuitenkin varata resursseja valitusten ja erityistilanteiden käsittelyyn alkuvuonna

3.5 Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuoltolain mukaan kunnan on huolehdittava peruseläinlääkintäpalvelujen ja päivystyksen järjestämisestä sekä lakisääteisistä virkatehtävistä kuten eläinsuojelusta, lihan tarkastuksesta, maidontuotantotilojen hygieenisestä tarkastamisesta, eläintautien valvonnasta ja ennaltaehkäisystä sisältäen eläinten tuonti- ja vientivalvonnan sekä poikkeustilanteisiin varautumisen (valmiuseläinlääkäritoiminta)

Elintarvikevalvontavirasto (Evira) on laatinut valtakunnallisen ohjelman eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnasta sekä kuntien järjestämistä eläinlääkäripalveluista vuodelle 2015 -2019. Ohjelmassa on esitetty kunnan vastaavaa ohjelmaa koskevat vaatimukset. Eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelma vuosille 2015- 2019 on hyväksytty ympäristölautakunnassa 4.12.2014.

4. VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA

Valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan ympäristölautakunnassa seuraavan vuoden alussa. Arviointiin sisältyy mm. tarkastusten kattavuus, tarkastusten määrä valvontakohdetyypeittäin, resurssien riittävyys ja valvonnasta saadut tulot.

Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa tarkastellaan, kuinka kattavasti suunniteltu toiminta ja suunnitellut tarkastukset ovat toteutuneet. Toteutumisen yhteydessä tarkastellaan, onko kaikkien toimialojen valvontaa tehty kattavasti ja miten voimavarat eri toimialojen välillä ovat jakautuneet. Lisäksi arviointikriteereitä on myös valtakunnallisten ja omien painopistealueiden valvonnan toteutuminen. Mikäli suunnitelmassa asetettuja tavoitteita ei ole saavutettu, tuodaan toteutumisen arvioinnissa esille mahdollisia syitä ja tarvittavia toimenpiteitä. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi lähetetään tiedoksi Itä- Suomen aluehallintoviranomaiselle 31.3.2017 mennessä.

Valvontaohjelman säädösperusta

- Elintarvikelaki (23/2006)
- Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009)
- Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011)
- Terveysturvallisuuslaki (763/94)
- Tupakkalaki (693/1976)
- Valtioneuvoston asetus kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (665/2006)
- Valtioneuvoston asetus ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (78/2011)